

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

คัมภีร์ของศาสนาทุกศาสนา มักจะมีเรื่องราวเกี่ยวกับความมหัศจรรย์ที่เรียกว่า ปาฏิหาริย์เสมอ ในพระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน ส่วนแนวความคิดและความเชื่อเกี่ยวกับปาฏิหาริย์ จะเป็นไปในลักษณะเช่นไรนั้น ขึ้นอยู่กับศาสนาฝ่ายเทวนิยมหรืออเทวนิยม เพราะทั้งสองฝ่ายมีแนวความคิดและความเชื่อไม่ตรงกัน สำหรับปาฏิหาริย์ที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นเครื่องกำจัดกิเลสโดยตรง แต่คัมภีร์อรรถกถาได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นเครื่องกำจัดศัตรู

คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ได้แบ่งปาฏิหาริย์ออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. อิทธิปาฏิหาริย์ ปาฏิหาริย์ คือการแสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ได้
2. อาเทศนาปาฏิหาริย์ ปาฏิหาริย์ คือการดักใจ
3. อนุศาสนีปาฏิหาริย์ ปาฏิหาริย์ คือคำสั่งสอน

แม้ว่า ปาฏิหาริย์จะมีปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก ก็ยังเป็นข้อกังขาของนักศึกษาอยู่จนทุกวันนี้ โดยเฉพาะอิทธิปาฏิหาริย์เป็นปาฏิหาริย์ที่วิจิตรพิสดารยิ่งนัก สุนัขวิเศษของคนธรรมดาจะเข้าใจได้เพราะเป็นเรื่องของจิตที่ได้รับการฝึกฝนจนได้บรรลุอภิญญา จึงเป็นเหตุให้คนเชื่อบ้าง ไม่เชื่อบ้าง ตามทศนะของแต่ละคน ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาได้บันทึกไว้ว่า พระพุทธเจ้าทรงแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ปราบปรามพวกเดียรถีย์และเจ้าลัทธินิกายาจารย์ทั้งหลายมาแล้ว แสดงว่าอิทธิปาฏิหาริย์ก็มีความสำคัญในฐานะที่มีส่วนช่วยกอบกู้สถานการณ์และดำรงพระพุทธศาสนาเอาไว้

พระพุทธศาสนามีปาฏิหาริย์ต่าง ๆ มากมาย ทั้งในคัมภีร์พระไตรปิฎก และอรรถกถาเป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจใคร่จะศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับ ปาฏิหาริย์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมายของคำว่า ปาฏิหาริย์ ในคัมภีร์พระไตรปิฎกและคัมภีร์อื่น ๆ เป็นส่วนประกอบเท่าที่จำเป็น
2. เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและความเชื่อเกี่ยวกับปาฏิหาริย์ ที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก อันเป็นเหตุผลที่อาจอธิบายให้เห็นจริงได้
3. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลแห่งความเชื่อเกี่ยวกับปาฏิหาริย์ ที่มีต่อคนสมัยโบราณและสมัยปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์คำว่า ปาฏิหาริย์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกเป็นหลัก ส่วนคัมภีร์อื่น ๆ เป็นเพียงส่วนประกอบ ประเด็นที่ควรศึกษามีดังนี้

1. ความหมายของปาฏิหาริย์
2. ประเภทของปาฏิหาริย์
3. ข้อดีและข้อเสียของปาฏิหาริย์
4. แนวคิดและความเชื่อเรื่องปาฏิหาริย์ตามทัศนะของนักปราชญ์
5. อิทธิพลแห่งความเชื่อเกี่ยวกับปาฏิหาริย์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปาฏิหาริย์ในด้านการแสดงปาฏิหาริย์ต่าง ๆ ของพระพุทธเจ้าและเหล่าสาวกตลอดจนถึงบุคคลอื่น นอกจากนี้ ยังได้อ้างเอกสารต่าง ๆ ของนักปราชญ์ทั้งชาวไทยและต่างประเทศเท่าที่จำเป็น ต่อ

จากนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อเรียบเรียงเขียนเป็นวิทยานิพนธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งในเรื่องของความเข้าใจเกี่ยวกับปาฏิหาริย์ได้อย่างถูกต้อง และมีเหตุผลอันควรที่จะเชื่อถือได้ ทั้งยังเป็น การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับปาฏิหาริย์โดยตรง เพื่อที่จะใช้เป็นคู่มือในการค้นคว้าวิชาการทางพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย